

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris.
Theologia Universa**

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Cap. IV. De Sacramento Eucharistiæ, ejusque Materia, Forma, Ministro,
Dispositione, Præcepto, &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38477

De Materia & forma Sacramenti Eucharistiæ.

In hanc rem multum auctoritatis, & lucis adfert Declaratio Cardinalium quæ extat apud *BELLARMINUM* in *Tridentinum Sess. 7. de Sacram. fol. 64.* quæ sic habet: *Omnes, etiam Prælati exempti, etiam jurisdictione Episcopali, si sint intra fines Diocesis, tenentur accedere ad Episcopum Diocesis pro Confirmatione: si verò non sint in Diocesi aliqua, adeant quammaxime.*

RITUS omnes in administratione Confirmationis, & reliquorum Sacramentorum, traduntur infra in fine *Tom. III. hujus operis.*

CAPUT IV.

De Sacramento Eucharistiæ.

Realem Christi præsentiam in Sacramento Eucharistiæ, Transmutationem panis & vini, Communionem Laicorum sub unica specie &c. contra Sectarios accuratè probata invenies supra *Tom. I. in Conveneris fidei Part. II. Cap. 3. 4. & 5.*

Porò ad Quæstiones alias, & principia hic præmittenda.

Dico breviter primò; In Consecratione ex verborum sub speciebus panis constituitur Corpus Christi, & per concomitantiam etiam Sanguis, anima, divinitas, aliaque ipsi unita: uti & in Calice constituitur solus Sanguis ex vi verborum, & reliqua per concomitantiam. Constant hæc ex *Tridentino Sess. 13. Cap. 3.*

Dico secundò: Christus existit totus in tota, & totus in singulis partibus hostiæ consecratæ: sic nempe nulla pars sensibilis hostiæ sive vitæ, sive conjunctæ sit tam exigua quin totum Christum contineat. Probatur ex *Tridentino Sess. 13. Cap. 3.* ubi id negantibus de Partibus divisis anathema dicit *Can. 3.*

Dico tertio: Statuitur Christus sub speciebus Eucharisticis non per novam productionem, ut aliqui Theologi volunt, sed per adductionem, id est, per novam tantum præsentiam quæ corpus ejus existens in celo simul in altari sub speciebus Sacramentalibus collocatur. Nihil enim aliud ad hoc videretur esse necessarium.

Dico quartò; Accidentia sive species panis & vini remanent in Eucharistia extra subjectum, sic ut color, & sapor, & alia, quæ in hoc Sacramento sensu percipimus, in Corpus Christi tantquam subjectum non recipiantur. Ita colligitur ex Concilio Constantiensi *Sess. 8.* contra *Wicleffum* id negantem. Non enim fuit illa in substantia panis jam destructa, neque in Corpore Christi, quod in Eucharistia est gloriosum, & passionis expertus. Probabilius etiam est, contra *Thomistas*, reliqua accidentia non recipi in quantitate, quæ fortè à substantia non distinguitur.

Dico quintò: Desinit Christus esse sub speciebus consecratis, quando species sic immutantur, ut desinet forma panis & vini, si illic loco Christi adessent. Hinc in stomacho speciebus Eucharisticis per calorem naturalem destructis præsentia Christi evanescit. His principiis ita constitutis ad resolutiones practicæ propius accedamus.

Materia hujus Sacramenti est panis, & vinum: uti patet ex institutione Christi *Matth. 26.* & *Marc. 14.* Panis ille necessitate Sacramenti debet esse Triticeus, ex praxi, & sensu Ecclesiæ, & Concilio Florentino, quod eodem modo panem triticeum assignat, quo vinum pro calice quod constat requiri ad valorem Sacramenti. Huic tamen non officit immixta fuisse tritico pauca grana alterius frumenti, quia per hoc non desinit esse panis triticeus usualis, ita *D. Thom. alique.*

II. Oriza, avena, milium, hordeum, non sunt materia hujus Sacramenti; cum ex iis non soleat panis confici pro hominis victu nisi ob defectum tritici, quare nec simpliciter panis vocabulum meretur.

III. Ut panis Azymus sit, non est de necessitate Sacramenti, quamvis id congruentius sit, cum etiam Christus in azymo consecraverit. Observanda tamen est consuetudo utriusque Ecclesiæ, ita ut non solum Latinus peccet, si in fermentato consecraret, sed etiam Græcus si in azymo, quamdiu intra terminos Ecclesiæ suæ commorantur: Quod etiam observandum est in casu necessitatis, etiam si ægrotus absque viatico decedere deberet. Ratio est, quod Ecclesiæ utilitatem, majestatem, tantique mysterii reverentiam valdè interstet, universales in eo Ritus observari. Quare cum Sacramentum hoc non sit absolutè necessitatis, merito ratio publica privato commodo spirituali præfertur.

IV. Acetum non est materia consecrationis, cum sit vinum corruptum, potest tamen validè Sacramentum confici ex vino acido vel acefcente, sicut ex pane mucido nondum corrupto, sed ad corruptionem disposito. Denique neque Agresta valide consecrari potest, cum Agresta, utpote ex uvis immaturis expressa, nondum ad naturam vini pervenerit.

V. Admixtio aquæ ad vinum non est de essentia Sacramenti, sed præcepti tantum Ecclesiastici sub peccato mortali obligantis. Non est tamen improbabilis opinio *Alphonfi à Castro*, etiam ex Christi præcepto ab Apostolis nobis tradito, vinum aquâ miscendum esse.

VI. Ad essentiam formæ pertinent tantum hæc verba, *Hoc est Corpus meum. Hic est Calix Sanguinis mei.* Reliqua tamen verba, *Novi & Aeterni Testamenti &c.* sine gravi peccato omitti non possunt.

VII. Ad valorem Consecrationis requiritur ut Sacerdos materiam consecrandam determinatè cognoscat & intendat. Quia omnis actio transiens versatur circa singularia determinata, idque in casu nostro ad veritatem vocis demonstrativæ *Hoc, & Hic* necessariò requiritur.

VIII. Sacerdos censetur habere intentionem Ecclesiasticam, consuetudini conformem, nisi eam contrario actu excludat. Unde etsi existimet quinque tantum hostias adesse, cum sint sex, omnes consecrat. Quia speculativus ille error non obstat practicæ intentioni consecrandi omnes hostias ante se constitutas, *Suarez, Sylvest. Henrig.*

IX. Si quis incipio seu non advertente Sacerdote hostias

de in

eo
gia

stias minores in altari ponat, non consecrabuntur. Quia nec actualis, nec virtualis intentio in illas fertur. Si verò Sacerdos antequam egrediatur Sacristiâ de consecrandis hostiis in altari positis, vel ponendis admonitus, eas consecrare proponat, etiamsi postea obliviscatur, censeri debent consecratæ. Quia in tali casu adest intentio virtualis, hoc est, prior intentio continuatur in actibus qui postea sequuntur in ordine ad consecrationem, Ita *Reginal. Layman, Lib. 5. Tract. 4. Cap. 2. Bonacina Tract. 1. d. 4. q. 2. p. 2.* & alii qui judicant id in praxi tutum esse.

X. Si formulæ, id est, parvæ hostiæ adferantur Sacerdoti paulò post oblationem, vel (ut addit Averſa q. 11. §. 12.) ante inceptam præfationem, licitè eas consecrat, oblationem solâ mente supplendo, Ita *Possevin. Gavantus, Tambur. Diana Part. 2. Tract. 14. Refol. 71.*

§. II.

De Ministro Eucharistiæ.

Eucharistiã ministrare solus potest ex officio Sacerdos habens jurisdictionem ordinariam, aut sibi delegatam: Peccat proinde graviter, qui sine omni jurisdictione Eucharistiã dispensare præsumeret. Et si sit inferior Sacerdote v. gr. Diaconus irregularitatem incurrit.

II. Si tamen Sacerdos carens jurisdictione præsumat ob rationabilem causam, factum suum à Parocho approbandum, licitè Eucharistiã administrat, *Bonacina, Reginal. hic num. 19. aliique.*

III. Si periculum sit ne infirmus sine sacro viatico moriatur, & proprius Pastor sit absens, vel impeditus, vel malignè neget, poterit viaticum conferre quivis Sacerdos tam secularis quàm regularis, & in horum defectu etiam Diaconus. Quia in hoc casu censetur ea potestas collata ab Episcopo, aut Pontifice, Ita *Suarez, Bonacina, Lugo, Layman, Lib. 5. Tract. 4. Cap. 7.*

IV. Etsi Regulares ex suis privilegiis possint in propriis Templis communicare quoscumque fideles, sive per se, sive per alios Sacerdotes: illa tamen potestas, lege ordinaria, non extendit se ad communionem præbendam ratione Viatici in articulo mortis, aut in Festo Paschatis, per quam scilicet satisfiat præcepto annuæ communionis, cui si communicans alio tempore satisfaciat, illa communicatio ei libera manet, uti docet *Sa. Filluc. & usus communis.*

V. Non licet tamen Religiosis ad quamvis communionem, sine facultate Episcopi, aut Parochi, Eucharistiã publicè per plateas deferre, nisi forte ad milites, aut alios apud quos ipsi Pastoris munus obtinent. Quia id juri Parochorum per consuetudinem obtento derogaret. Proinde quando de licentia Ordinarii agris communionem præbent, id debet privatim fieri.

VI. In Missionibus autem, ubi in privatorum domibus passim celebratur, facultas in Sacro præbendi communionem cuivis legitime accedenti concessa censetur cuivis Sacerdoti, nisi hoc alicubi peculiari ac legitimo præcepto esset inhibendum.

Quando Sacerdos non conficit, sed solum administrat alijs Eucharistiã in statu peccati, probabile est illum non peccare mortaliter, quamvis non desint graves Auctores, qui communius docent oppo-

situm, ideoque curandum, ut Sanctum non nisi sanctè tractetur.

VII. Quamvis teneatur Minister Eucharistiã manu porrigere: non est tamen improbable ex gravis causa licere mediante instrumento idoneo eam communicantis ori inferere, apud *Dianam Part. 4. Tract. Refol. 114.* Quod confirmatur ex eo, quod in magis oris siccitate licitum esse hostiæ particulam in cochleari cum vino trajicere doceat *Præp. Escob. Diana Part. 2. Tract. 4. Refol. 104.*

VIII. Graviter peccat Minister præbens Eucharistiã sub utraque specie, secluso Pontificis indulto.

IX. A mortali Ministram excusari qui solas species vini daret egro impotenti hostiã deglutire letantem, *amicus apud Dianam Part. 8. Tract. 1. Refol. 24. & c.*

QUÆRIT Card. Lugo in Resp. Moral. lib. 1. Dicitur: An licet Eucharistiã deferre infirmo adorandam in deoseculandam, quando eam sumere non valet?

Respondet autem negativè, Quia si sic adhibetur instar Reliquiarum, minueretur reverentia debita tantæ majestati, & alia sequerentur incommoda: propter quæ ea praxis à Pontifice prohibita est, uti refertur in Declar. Concilii Tridentini in Sess. 13. Can. 7. apud *Lugo* loco citato.

X. Tenetur Sacerdos negare Communionem peccatis ad illam indispositis, v. gr. publico peccatori, usurario, meretrici, concubinario. Quia illis ministrando eorum peccato cooperaretur, & Sacramentum gravi irreverentia afficeret.

XI. Si occultè tantum constet suscipientem esse indispositum, illi occultè petenti negari debet, non tamen petenti publicè, ne per hoc infamiam incurat. Quod si indispositio occulta solum ex Confessione cognita fuerit, ne quidem licet eam negare occultè postulanti. Quia illa esset quedam peccati admonitio, quæ Confessionis sigillo adversatur. *Bonacina, Layman, Lugo, & c.*

QUÆSTIO est, An si Reus confugiat ad Sacerdotem Eucharistiã publicè portantem gaudeat immunitate, sicut confugiens ad Ecclesiam?

Respondetur affirmativè cum *Navarro cap. 4. num. 18.* qui hanc sententiam dicit communem cum Hostiensis, Angelo, Claro & c.

Sed **Queritur ulterius**, An idem dicendum sit, si Reus qui v. g. ducitur ad supplicium confugiat ad complexum Sacerdotis, qui Eucharistiã in pyxide occultè portat?

Respondet ad hunc casum affirmativè: *Quætan ad veniens Tract. 4. Fing. ult.* qui testatur illum cum actu contigisse. Quia ratio cur Eucharistiã publicè portata, & templa gaudeant hoc privilegio, est reverentia & veneratio hujus Sacramenti, quæ non minuitur exhibenda est dum occultè defertur. Si enim liberatus reus, teste *Barolo, Claro, Baldo*, aliisque, qui ducunt ad supplicium occurrit Cardinali, si hic suum pileum papæ pureum istius capiti imponat aut imponi faciat, quæ magis in casu præsentis. Ita ibidem Num. 5.

§. III.

Dispositio requisita in suscipiente Eucharistiã.

I. **Q**uoad animæ dispositionem: Certum est, quod in statu peccati mortalis, gravi præcepto obligari ad confitendum ante assumptionem Eucharistiã, ad sit necessitas celebrandi, aut communicandi, & desit copia Confessarii, ex *Tridem. Sess. 13. Cap. 7.*

II. Idem

II. Idem dicendum est de eo, qui dubitat, an admiserit peccatum mortale, aut an fuerit illud ritè confessus, *Suarez, Sanchez, Bonacina d. 4. q. 6. cap. 7.*

III. Si autem gravis urgeat celebrandi, aut communicandi necessitas, tenetur præmittere actum contritionis: & si fuerit Sacerdos, præcipit Tridentinum, ut non differat postea quam primum confiteri. Quia aliàs omittendo contritionem poneret obicem gratiæ, & gravem committeret irreverentiam, & sacrilegium.

Notandum verò est, quid circa illud, quam primum, nimis laxè sumptum, decernat Alexander VII. per propositionem 38. disertè prohibitam: *Mandatum Tridentini factum Sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali, confiteri quam primum, est consilium, non præceptum.* Et propol. 39. *Illà particula, quam primum intelligitur, cum Sacerdos suo tempore confitebitur.*

IV. Necessitas autem gravis excusans à Confessione est primò: Periculum mortis. 2. Hostia pro moribundi viatico consecranda. Ita *Suarez, Coninck, Lugo, 3.* Si sacrificium, vel Communio non possit omitti absque gravi infamia, vel scandalo. 4. Si Parochus, ex officio celebrare debeat, ut populus audiat Sacrum, ob quam causam etiam alteri, qui non est Parochus, id licere sentit *Diana, cum aliis II. Part. 9. Tract. 3. Resol. 9. 5.* Si quis in scamno communicantium recorderetur peccati mortalis, quod oblitus est confiteri, nec sine nota, aut scandalo gravi recedere possit. De quo vide eosdem supra: & in hoc Opere supra pag.

Notata autem *S. Bonaventura* apud *Bonacina* Disp. 4. de Euchar. Quest. 6. Part. 1. Num. 19. Hanc doctrinam notandum esse peculiariter timidis, & scrupulosis, qui quamquam tunc verè eliciant contritionis actum, sibi tamen continuo persuadent se illum non elucisse, qui possint prædictis securè acquiescere.

Unde ulterius patet, dari posse casus in quibus aliquis incertus de statu gratiæ possit se ad communicandum sine peccato resolvere.

V. *Quæritur*, quandomam in prædictis censeri possit deesse copiam Confessarii?

Resp. Quando sine magna molestia non potes absentem adire, aut præsentem sine gravi incommodo Confessionem extrinseco, sive tuo, sive alieno, peccatum aperire.

VI. Quoad dispositionem corporis: Communicandi, aut celebrandi impedimentum per se non est pollutio involuntaria, aut etiam voluntaria per penitentiam expiata, nisi mentem relinquat turpi recordatione infestata. Idem dicendum est de actu conjugali, etsi consiliu sit, nocte Communionem antecedente abstineret, præsertim si sint conjuges, qui rarò communicant. *Sanch. Fillinc. Escob. &c.*

VII. Ex præcepto Ecclesiæ regulariter non licet cuiquam communicare, nisi jejuno, jejuni naturali, id est, ut à medio noctis nihil omnino aut per modum cibi, aut potus, aut medicinæ sumserit. Ita communitur Doctores.

VIII. Non censetur hoc jejunium violari per aliquid, quod per modum salivæ, aut respirationis in stomachum trajicitur, *Fagundes, alique communiter.* Idem est de fumo tabaci, aut folio ore tantum masticato: quamvis hæc, nisi valetudinis ratio excuset, videri possint aliquam habere indecentiam. *Præpositus, Lugo, Granaeus.*

IX. Si dubium sit, an aliquid deglutiveris, aut sumpleris post duodecimam noctis, non impediri *R. P. Arjdek. Tom. II.*

à Communionem, aut à Missæ celebratione, probabiliter docet *Laymo l. 1. Tract. 1. c. 1. apud Dianam hic Resol. 29.*

X. Non est per se peccatum statim à Communionem cibum fumere, etsi consultum sit abstinere, donec species sit consumptæ: illas autem in Laico intra medium quadrantem, in Sacerdote intra quadrantem consummi in stomacho rectè disposito, ut certum censet *Card. Lugo* ex iudicio Medicorum à se consultorum *Disp. 12. Sect. 3. num. 54.*

XI. Casus autem sunt in quibus non jejunos possit communicare: Primò, quoties est mortis periculum: & quidem à non jejuno posse repeti Viaticum, quoties recurrit idem periculum etiam in eodem morbo post intervallum unius, aut alterius diei, si magna ægritæ urgeat devotio, aut utilitas, docet probabiliter *Layman l. 5. Tract. 4. cap. 6. alique*, in quo spectandam esse loci consuetudinem monet *Card. Lugo de Euch. d. 15. Sect. 3.*

Non videtur tamen multis licitum Sacerdoti non jejuno consecrare ad dandum alteri viaticum. Quia præceptum viatici non obligat, quando ritè haberi non potest, *Suarez, Vasq. Hurt. alique.* Contrarium tamen non est improbable, præsertim in casu, quo aliud Sacramentum haberi non potest, uti docet *Layman Lib. 5. Tract. 4. cap. 6. Num. 21. Fillinc. Lugo, Fernand. Major.*

Secundo, Potest Sacerdos celebrare non jejunos, si aquam pro vino calici insulam hauserit, tunc enim ad servandam Sacrificii integritatem debet denuò vinum offerre, consecrare, & statim fumere sine novæ hostiæ Consecratione, ita Doctores communiter.

III. Quando post haustam abluentionem videt in patena vel corporali reliquias hostiæ consecratæ, potest eas absumere. *Henric. & s. alii.*

IV. Quando post consecrationem Sacerdos ex deliquio, morte, aut languore non potest Sacrificium perficere, debet alius Sacerdos, etiam non jejunos in defectum jejuni, succedere & Sacrum absolvere. *Con. & s. alii.*

V. Quando Sacerdos post Consecrationem recordatur, se non esse jejunos potest nihilominus species consecratas fumere. *Vasq. & s. alii.* Quòd si ante Consecrationem id recordaretur, recedere tenetur ab Altari, si tamen sine gravi nota, & incommodo id fieri possit. *Præposit. & Diana.*

Idem probabiliter in praxi dicendum, si finito sacro in Sacristia Sacerdos inveniat in patena, Calice, aut corporali fragmentum aliquod hostiæ consecratæ, si nullus post eum Sacerdos ibi celebraturus sit, nec adsit pixis, in qua Eucharistia asservatur. *Suarez, Diana & s. alii.*

Imò addit non improbabiler *Suarez, & Diana, &c.* posse Sacerdotem post distributam populo communionem vasa sacra purificare, & particulas in eadem vel etiam in alia Missa consecratas absumere, si nequeant decenter servari: quia illa est tantum unica, saltem in priori casu, consummatio ejusdem Sacrificii.

QUÆSTIO est singularis. Primò, An possit Sacerdos extra Sacrificium sibi Eucharistiam ministrare? Negat *Fillincius* Tom. 1. Tract. 4. Cap. 9. &c. Probabilius tamen *Suarez*, de Euchar. Disp. 72. Sect. 3. docet Sacerdotem, non solum in extrema necessitate, sed etiam devotionis causâ sibi Communionem extra Sacrificium præbere posse, si non adsit alius Sacerdos qui

de in

eo gna

id præstare possit. Quia tunc sufficiens causa videtur, cum non existat præceptum ut sit distinctio personarum recipientis & præbentis hoc Eucharistiæ Sacramentum.

Quæres secundo: An in Missione, dum ingruit periculum ab irruentibus Hæreticis, qui putantur sacram Hostiam male tractaturi, possit Eucharistia sumi à non jejunis etiam laicis, si alius desit? Item, an possit Sacerdos hostiam Laico tradere, ut cum ea aufugiat?

Respondeo ad utrumque casum affirmativè. Quia præcepto divino de cavenda irreverentia Christo inferenda cedere videtur præceptum Ecclesiæ de prævio jejunio, & Eucharistia à Laicis non tractanda, & consentire videtur. *Suarez, & Lugo hic num. 87.*

Quæres tertio: Quid si Laicus ille sumpturus Eucharistiam iudicet se non esse in statu gratiæ?

Respondet *Card. Lugo Disp. 14. de Euchar. Sect. 1. Num. 1. & Diana Part. 5. Tract. 13. Refol. 74.* Si irruente Paganorum vel Hæreticorum multitudine in Ecclesiam timeretur SS. Eucharistiæ contemptus & violatio, Fidelem quemlibet etiam conscientiam mortalis posse illam sumere, conando si tempus ferat contritionem elicere: imò addit *Tambur.* tali casu ad hoc teneri.

Quæres quarto: An si Laicus in articulo mortis alium Ministrum non habeat, possit Eucharistiam sibi ministrare, aut eam ab alio Laico reverenter suscipere?

Respondeo affirmativè, idemque docet *Suar. Con. & alii 12.* cujus exemplum habemus in Maria Stuarta Scotia Regina, dum ab hæreticis castro inclusa teneretur: et si sint qui existiment, eam ad hoc à Pontifice Privilegium accepisse.

§. IV.

Præceptum sumendi Eucharistiam.

I. Certum est, dari præceptum divinum graviter obligans fideles adultos ad sumendum Eucharistiam tam in articulo mortis, quam aliquoties in vita decursu: ita ex Scripturis, & praxi Ecclesiæ declarat *Trident. Sess. 13. cap. 6.*

II. Per articulum mortis, hic intelligitur gravis morbus, periculosus conflictus, difficile puerperium, quale solet esse primum &c. *Suar. Pasq. alique,* nisi quis paucis ante illud periculum diebus communicasset.

III. Non esse tamen mortale, in tali mortis periculo Communionem omittere, dummodo in Paschate eam sumperit, docet *Sylvester, Sà, Fumus, Cajet. v. communio.* Sed tenendam censet sententiam his contrariam, quam docet *Suar. de Euchar. Disp. 69. Sect. 3. Henriquez Lib. 8. cap. 4. Zambrius de Euchar. Cap. 3. Dub. 1. Layman. de Euchar. in Lib. 5. Tract. 4. cap. 55. cum Paludano in 4. Disp. 9. q. 1. a. 1. qui conatur tempus aliquod certum determinare hoc modo: si infirmus paulo ante v. g. octo vel decem diebus sanus communicavit, non tenetur iterum communicare in morbum periculosum lapsus; si verò longius tempus v. g. unius mensis à communione in sanitate sumpta elapsus est, debet iterum communicare si incidat in præsens mortis periculum. Si etiam æger cum periculosis tentationibus conflictetur sine alio remedio per accidens fieri potest, ut teneatur infra brevius tempus Communionem sumere.*

IV. Probabilius est, in mortis articulo dandam esse Communionem Pueris, quando sciunt Eucharistiam ab alio cibo verè distinguere, *Layman, Suarez, Lugo, D. 12. S. 4. n. 38.* Damnatis ad mortem non licet ju-

dici sine gravi causa tempus ad communicandum denegare, *Suarez, Bonacina, alique communiter.*

V. Et si Christus tempus Communionis, extra periculum mortis, non præscripserit: Ecclesia tamen pro eo determinavit tempus *PASCHALE*, quod communiter numeratur à Dominica Palmarum usque ad Dominicam in Albis inclusivè: Aliquibus tamen locis totam Quadragesimam comprehendit, & alibi extendi potest ex legitima loci consuetudine vel instituto: potestque Confessarius, maxime Parochus, et justa causa tempus prorogare, ut docet *Sà & alii de quo fufius Bonacina D. 4. q. 7. p. 2.*

Hæc communio Paschalis, ejusque tempus, licet, & omissionis pœna in Lateranensi ritè exprimitur, & in jure canonico ex *Cap. Omnis utriusque sexus de Pœnit. & Remiss.* hoc tenore. *Omnis utriusque sexus Fidelis, postquam ad annos discretionis pervenit semel saltem in anno confiteatur, suscipiens reverenter, ad minus in Pascha, Eucharistia Sacramentum: nisi forte de proprii Sacerdotis consilio, ob aliquam rationabilem causam, ad tempus ab hujusmodi percipiendâ duxerit abstinendum: alioquin & vivens ab Ecclesiâ progressu arceatur, & moriens Ecclesiasticâ careat sepultura.*

Hanc ultimam de pœna clausulam, censent Theologi plures non incurri ipso facto, sed post latam sententiam: & vix jam in usu esse ut sententia illa lata, & efficaciter proferatur.

VI. Huic præcepto non satisfit per indignam seu facilem Eucharistiæ sumpcionem: imò duplex peccatum admittitur, unum contra reverentiam Sacramenti, alterum contra præceptum Ecclesiæ requirentis communionem quæ non cedat in spiritualem vitam suscipientis, aut in Sacramenti contemptum.

VII. Probabilius est eum, qui non communicavit in Paschate, teneri postea supplere. *Suarez, Bonacina, Con. Lugo.* Non tenetur tamen prævenire, quæ prævidet se tempore Paschali impediendum, ut probabiliter docet *Suarez, Azor, &c.*

VIII. Teneatur quis Communionem Paschalem sumere in Parochia à Pastore suo, nisi tamen hujus beneficii, privilegio, aut consuetudine eximatur. *Naves, & Suarez hic D. 72. Sect. 2.*

Licentiam illam alibi communicandi posse etiam concedi à proprio Episcopo, Vicario generali tradit *Suarez de Eucharistia Disp. 71. Sect. 2. Tamburini hic Cap. 4. §. 5.* Ulbi & ostendit, Parochum etiam posse dare licentiam differendi, non ideò tamen potest absolute liberare à Communionem Paschali.

IX. Sacerdos ubivis celebrando satisfaciit præcepto Communionis Paschalis, *Bonacina D. 4. q. 7. p. 1. &c.*

X. Eximuntur ab hoc præcepto peregrini & vagi quamdiu Parochiam non habent, aut ab ea abstant. *Ita communis.*

XI. Privilegium quod aliqui allegant pro Communionem Paschali datum Mendicantibus, alii communitius negant apud *Dianam P. 2. Tr. 14. Refol. 73.* Neque consultum videtur cum Pastorum offensionem lud in praxim reducere, quibus proprium est illo præsertim tempore peccoris sui vultum cognoscere, neque in ordine ad satisfaciendum præcepto communitatis cum responso *Congreg. Cardinalium die 31. Januarii 1682.*

Praxim disponendi ægrum, aut moribundum ad Viaticum devotè suscipiendum vide infra in fine hujus operis, Tom. III.

D E C R E T U M

Modernum anni 1679.

De Communione quotidiana, modo deferendi Sacram Eucharistiam ad infirmos & alios, ac venialium confessione simplici Sacerdoti non approbato, &c. Romæ datum 12. Februarii 1679.

CUM ad aures Sanctissimi D. N. fide dignorum testimonio pervenerit, in quibusdam Diœcesibus vigere usum Quotidianæ communionis, etiam in Feria sexta Parascevæ, & simul affirmari eandem Quotidianam communionem præceptam esse à jure divino, quin etiam in illius administratione aliquos abusus inolevisse, videlicet, quod aliqui, non in Ecclesia, sed in privatis Oratoriis, & Domi, & cubantes in lecto, & non laborantes ulla gravi infirmitatis nota sumant Sacrosanctam Eucharistiam, quam argentea theca inclusam in crumena, aut secreto illis deferunt Sacerdotes seculares aut regulares: alique in communionem accipiunt plures formas, ac particulas, vel grandiores solito: ac tandem quis confiteatur peccata venialia Sacerdoti non approbato ab Episcopo aut ordinario.

Cum autem hæc Sanctissimus consideranda commiserit S. Congregationi Cardinalium, Concilii Tridentini interpretum, eadem S. Congregatio præviâ maturâ discussione super prædictis unanimi sententia ita censuit: Etsi frequens, quotidianæve Sacrosanctæ Eucharistiæ usus à sanctis Patribus fuerit temper in Ecclesia probatus, nunquam tamen, aut sæpius illam percipiendâ aut ab ea abstinendâ certos singulis mensibus aut hebdomadis Dies statuerunt, quos nec Concilium Tridentinum præscripsit, sed quasi humanam infirmitatē secum reputaret, nihil præcipiens, quid cuperet tantum indicavit. Cum, inquit, optaret quidem Sacrosanctæ Synodus, ut in singulis Missis fideles adstantes Sacramentali Eucharistiæ perceptione communicarent: Idque, nec immeritò; multiplices enim sunt conscientiarum recessus, variæ ob negotia spiritus alienationes, multæ & contra gratiæ & Dei Dona parvulis concessa: quæ cum humanis oculis scrutari non possumus, nihil certè de ejuisque dignitate, atque integritate, & consequenter de frequentiori aut quotidiano vitalis panis usu potest constitui: Et propterea quod ad negotiatores ipsos attinet, frequens ad sacram alimoniam percipiendam accessus, confessariorum secreta cordis explorantium iudicium est relinquendū, qui ex conscientiarum puritate, & frequentia fructu, & ad pietatē processu Laicis negotiatoribus, & conjugatis quod prospicient eorum salutem profuturum, id illis præscribere debent; In conjugatis autem hoc amplius animadvertent, cum B. Apostolus nollet eos invicem fraudari, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacent orationi, eos seriò admoneant, tanto magis ob sacratissimæ Eucharistiæ reverentiam continentia vacandum, puriorque mente ad cœlestium epularum communionem esse conveniendum. In hoc igitur Pastorum diligentia potissimum invigilabit, non ut infrequenti, aut quotidiana sacra communionis sumptione unicâ præcepti formulâ aliqui deterreantur, aut sumendi dies generaliter constituentur, sed magis quid singulis permittendum per se, aut Parochos, seu Confessarios sibi decernendum putet, illudque omnino provideat, ut nemo à sacro convivio, seu frequenter seu quotidie accesserit repellatur, & nihilominus det operam, ut unus quisque dignè pro devotionis &

R. P. Arjdek. Tom. II.

præparationis modo rarius, aut crebrius Domini corpore suavitatem degulset.

Item, Moniales quotidie sacram Communionem petentes admonendæ erunt, ut (fiat) in diebus eorum Ordinis instituto præstitis, si quæ verò puritate mentis eniteant, & fervore spiritus ita incaluerint, ut dignæ frequentiori, aut quotidiana sanctissimi Sacramenti perceptione videri possint, id illis à Superioribus permittatur.

Proderit etiam præter Parochorum & Confessariorum diligentiam, opera quoque Concionatorum uti, & cum eis constitutum haberi, ut cum Fideles ad sanctissimi Sacramenti frequentiam (quod facere debent) accenderint, statim de magna ad illud sumendum præparatione orationem habeant, generatimque ostendant, eo quod frequentiore aut quotidianam salutariter Cibi sumptionem devoto studio excitantur, debere, sive Laici negotiatores sint, sive conjugati, sive quicumque alii, suam agnoscere infirmitatem, ut dignitate Sacramenti ac Divini iudicii formidine discant cœlestem mensam, in qua Christus est, revereri; & si quando se minus paratos senserint, ab ea abstinere, seque ad majorem præparationem accingere.

Episcopi autem in quorum Diœcesibus viget hujusmodi devotio erga Sanctissimum Sacramentum pro illa gratias Deo agant, eamque ipsi adhibito prudentiæ, & iudicii temperamento alere debebunt, & ab eorum officio postulari sibi maximè persuadebunt, nulli labori aut diligentia parcendum ut omnis irreverentiæ, & scandali suspicio in veri, & immaculati Agni perceptione tollatur, virtutesque, ac dona in sumentibus augeantur. Quod abunde continget, si ii, qui devoto hujusmodi studio divinâ præstante gratiâ tenentur, seque sacratissimo pane frequentè refici cupiunt, suas vias expendere, seque probare cum timore, & charitate assueverint: quibus Christum Dominum, qui se fidelibus manducandum, & se pretium in morte tradidit, atque in cœlesti regno se præmium est daturus, precatur sacra Congregatio, ut suam opem ad dignam præparationem & sumptionem largiatur.

Porro Episcopi & Parochi, seu Confessarii redarguant asserentes communionem quotidianam esse de jure divino, doceant in Ecclesiis, seu Oratoriis privatis, ex dispensatione, seu privilegio Pontificis de manu Sacerdotis sumendâ Sanct. Eucharist. nec eam ullo modo deferendam in crumena, aut secreto ad existentes Domi, vel cubantes in lecto, quam ad infirmos, qui ad illam suscipiendam ad loca prædicta accedere non valeant, & ad eos si ab Ecclesia deferatur, publice, & cum pompa juxta formam ritualis Romani; si verò ab Oratorio privilegiato cum forma decenti. Curent etiam ut circa communionem in Feria sexta Parascevæ, Missalis rubricæ, & Ecclesiæ Romanæ usus serventur; insuper admoneant nulli tradendas plures Eucharistiæ formas, seu particulas, neque grandiores, seu consuetas.

Non permittant ut Venialium confessio fiat simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo aut ordinario. Si Parochi & Confessarii etiam regulares, aut quicumque alii Sacerdotes secus egerint, sciant, Deo optimo Maximo rationem reddituros esse, neque defuturam Episcoporum & ordinariorum justam ac rigorosam animadversionem in contra facientes, etiam Regulares; etiam Societatis Jesu, facultare ipsis Episcopis & ordinariis per hoc Decretum per Sedem Apostolicâ specialiter attributâ.

Et factâ de præmissis omnibus ac de verbo ad verbum

A a 2 bux

de
ineo
gia

bum relatione, Sanctitas sua approbavit, ac præfens Decretum typis dari, ac publicari voluit. In quorum, &c.

F. Card. Columna Præf.

Su. Archiepisc. Brancacium
Episc. Viterbiensis Secret.

Die 15. Mensis Februarii 1679. suprà dictum Decretum affixum, & publicatum fuit per Urbem, ad valvas curiæ, & in acie campi Floræ, ut moris est, per me Egidium Felicem SS. D. N. PP. Curforem. Pro D. Magistrum curforum Gregorius Staggius Apost. Curior.

§. V.

De Sacrificio Missæ.

CHRISTUM in ultima Cœna non tantum Eucharistiæ Sacramentum instituisse, sed etiam Sacrificium Missæ ordinasse per Sacerdotes in Ecclesia perpetuò offerendum probatum est suprà in Controv. Tom. I. Tract. II. Cap. 5. Hic resolutiones ad praxim spectantes breviter trademus.

I. Tenetur quisvis Sacerdos legitime non impeditus saltem bis terve in Festis solennioribus per annum celebrare, ut docet Suarez cum communi, contra Lugo, Tamb. Dianam. Imò ubi receptum est Tridentinum, inquit Busen, graviter obligantur mandante Episcopo celebrare singulis Dominicis & Festis.

Non posse tamen Episcopos Laicis præcipere, ut diebus Dominicis aut Festis Sacrum, aut Concionem in sua Parochia audiant, ubi possunt alibi æque præstare, docet ex declaratione Clementis VIII. anno 1592. die 2. Decembris, Diana Part. 10. Tract. 12. Resol. 25. de quo fultus suprà Tomo 2. Tract. 1. q. 23.

II. Sacerdos, qui habet Facultatem bis de die celebrandi, v. g. ob duplicem Parochiam, poterit hoc facere diebus feriatis, si valde frequens sit populus, ut in concursu peregrinantium. Suarez, & 8. alii. In prima tamen Missa non potest sumere absolutionem, ut maneat jejunos. Potest autem magna necessitas permittit ut etiam sæpius à jejunio celebraretur. Suarez, Diana, Part. 10. Tract. 16. Resol. 13.

Displicere dicta est hæc doctrina cuidam Prælo, quem ego plurimum veneror. Et in illius gratiam adduco insuper pro hac resolutione Thomam Hurtadum in Resol. Moral. Tract. 2. Cap. 7. num. 430. Quia, inquit, in Cap. Consulisti, & Cap. sufficit. Pontifices Alexander & Innocentius III. concedunt Privilegium, & declarant, ex justa causa, & suadente necessitate Sacerdotem posse celebrare plusquam semel de die: ergo, inquit, cum hoc privilegium non concedatur cum limitatione, aut uni Sacerdoti in particulari, sed in communi, manet in suo vigore quando causa est legitima, & urget necessitas, ut si ob angustias loci die solenni magna populi multitudo non possit nisi ad unum angustum locum successivè convenire. Et huic sententiæ novissimè subscribit etiam Leander de Sacramentis Part. 2. Tract. 8. de Sacrif. Missæ Disp. 6. Quæst. 41. quam judicat esse longè probabiliorem, & pro ea insuper citat Card. Lugo, P. Hurtado, Petrum de Ledesma, Marcum de los Huertos, Naldum, & Philarchum. Quia, inquit, in jure non determinatur pluralitas Missarum: nec in textu citato est sermo de duplici aut triplici, aut

multipli Missa celebranda, ut adveitidem Cardinalis Lugo n. 41. ita ille. Cui ego addo, hæc locum habere, ubi non obstat Superioris prohibitio, aut consuetudo contraria, de qua spectat ad Prælatum sua diocæsi judicare.

III. Sacerdos ob infirmam valetudinem non potest celebrare aperto capite etiam extra Canonem Incontinentia Pontificis. Id enim expressè statuit Urbanus VIII. & pridem declaravit S. Congreg. Rituum 16. Julii 1626. apud Gavantum. Ubi verò ad Pontificem datur recursus dispensare potest Episcopus, aut Prælati pro suis Regularibus, Henric. alii. Et in Polonia eam licentiam pro tempore hyemali consuetudo obtinuit. Qui autem id faceret absque dispensatione in gravi necessitate celebrandi, secluso scandalo, & contemptu, non peccare docet Ledesma, Diana &c.

IV. In casu necessitatis licitum est celebrare cum stola, manipulo, aut cingulo non benedictis, aut etiam sine aliquo ex iis. Suarez & 4. alii. Imò est aliquis citra necessitatem sine aliquo horum celebrare, non peccare mortaliter, ob levitatem materiæ, tradit Suarez, Henric. cum 6. aliis.

V. In gravi necessitate sine Ministro licet celebrare, v. g. ad dandum viaticum infirmo. Lessius &c. vel ne populus aut ipse Sacerdos Missa careat die festo, Præposit. &c. Non licet tamen in casu femininum ministrandum admittit: nisi fortè, ut ex loco remoto respondeat, sed non ut accedat ad altare utceat ministrando, qui possunt in cornu altaris collocari. Lugo & 3. alii.

VI. Non est mortale, si in Missa defunctorum orantur sequentia. Diesira &c. Bordonis & alii. In die Anniversario, & Missis quotidianis defunctorum legitur id tantum pro arbitrio Sacerdotis.

Sacerdos Regularis, si in Canone pro nomine Episcopi ponat nomen sui Generalis, peccat mortaliter, quia Missale est ad unguem observandum, ex Decreto Cardinalium.

VII. Sacerdos non potest hostiam à se consecratam deponere in sacarium, & sumere aliquam ex hostiis antea consecratis: quia ad integritatem Sacrificii spectat sumptio hostiæ tunc consecratae. Lugo & 5. alii. tamen ex justa causa celebrare cum hostia minor, qualis solet dari Laicis, quando non possit haberi major, Marchant. Diana.

QUÆRIT hic P. BOSCO Theol. insignis Disp. Sect. 12. concl. 9. An Sacerdos Laico communicare volenti possit ex causa præbere partem hostiæ quæ ipsi celebrat?

Et rectè responder affirmativè, quia id non obest integritati Sacrificii, nec peculiarem involvit indecentiam: docetque sufficientem causam esse magnam potentis devotionem, aut moram expectationis obest in Sacro sequenti minor hostia consecratur, si procedenti iudicio mora censeatur incommoda, idemque resolvit Discasilio D. 11. num. 117.

Quæres porrò: An Sacerdos possit ex suo calice communem ablutionem dari Laico communicanti?

Respondeo, etsi id per se non sit illicitum occurreret ratione peculiari, v. g. personæ valdè honoratæ, non licet tamen illum morem frequenter usurpare: quia induceret in populo rudiori suspicionem Communione Laico datæ sub utraque specie, quam Ecclesiæ consuetudo non permittit.

VIII. Altare pro Sacrificio inferni debet Mappâ triplici

ci: Non requiri ut mappæ sint benedictæ docet *Suarez cum pluribus.*

Si quis mappam unam adhiberet præter corporalem, non esset mortale: sicut esset, si nullam poneret. In necessitate autem celebrandi, v. gr. die Festo, &c. nullum erit peccatum, si una sit cum corporali. *Leander & 3.* Sicut etiam posse tunc adhiberi mappam non benedictam, v. gr. sudarium, si mundum est, & postea rursus applicari ad usus consuetos docet *Fagundez & 11. alii.*

IX. Sine Lumine sacrificare numquam licet, adeo ut si exingueretur ante Consecrationem, nec aliud haberi posset, pergere Sacerdoti non liceret, etiam si aliis moribundus sine viatico esset moriturus, *Fagundez. Lugo & 11. alii.*

X. Ut Viaticum moribundo detur, licet etiam à media nocte Sacrum facere, *Lugo & alii 7.* vel etiam horâ tertiâ post meridiem, *Hurtado & Leander.* Neque ad hæc opus esse licentiâ Episcopi, *Proposit. alique.* Imo hæc Regularibus permittuntur per Privilegium Eugenii IV. saltem ex justa causa, v. gr. itineris faciendi, *Dicasilio, & alii apud Tambur. & Lugo hic Sect. 1. num. 41.* De lege autem communi licitum est curvis Sacerdoti inchoare Sacrum duabus horis ante ortum Solis; & mediâ horâ post meridiem, *Layman fultus.* Aut etiam integrâ horâ, si v. gr. concursus populari, Principis viri expectatio, aut necessarium iter Sacerdotis id requiratur.

Ad quem autem Missionarius, aut Parochus, qui Privilegium non habet, possit recurrere pro dispensatione quoad horam, locum, aut facultatem celebrandi sæpius de die, aut coram excommunicatis, aut defendendi Eucharistiam sine lumine, videre est supra in Tom. II. Cap. V. §. 1. de facult. Missionum.

Quæres primo: An Sacerdos teneatur sumere Calicem consecratum si in eum incidat ataneus, aut aliud venenatum; & quid eo casu agere debeat?

Respondeo, Sumendum non esse: sed speciebus in alio loco decenter repositis, aliud vinum cum aqua Calicis infundendum, quod statim consecrari, & in eodem Sacrificio sumi debet. Species autem vini inchoate servari possunt donec exhaleantur, aut corrumpanantur, & residuum in piscinam mittatur. Vel certe, quod commodius est, efficiatur ut in vinco panis lineo imbibantur, quo secato, & postea combusto cineres piscinæ committantur, ita *Lessius de Sacram. Quest. 83. Art. 2. Num. 70.*

Quæres secundo: An licitum sit Sacerdoti, si sciat hæreticum adesse, Missæ Sacrificium inchoare, aut inchoatum perficere?

Respondeo affirmativè, secluso scandalo aliove abusu, uti contra *Pontium* docet *Card. Lugo*, qui refert se vidisse ita fieri pluribus Cardinalium assistentibus, & scientibus simul hæreticos interesse.

§. VI.

De stipendio pro celebratione Missæ.

I. Adverte, licitum non esse stipendium ullum accipere pro ipso Missæ Sacrificio: quia cum sit res sacra peccatum Simoniz committeret, qui pro eo pretium admitteret. Sacerdos igitur solum intendere debet suam in celebrando operam, ac prævium studium pro pretio concedere, justum enim est eum, qui servit altari de altari vivere.

II. Si is, qui Missam procurat, non præbet justum stipendium ab Episcopo, vel consuetudine taxatum, non ideo potest Sacerdos accipere à diversis plura modica, quæ iusto stipendio æquivalent, & pro illis unicam missam celebrare. Nam etsi *Suarez alique* id aliquando docuerint, post decretum Congregationis Cardinalium nunc omninò prohibitum est.

III. De iis qui justum Missarum numerum procurant, sed parte eleemosynæ sibi retenta, auctoritate Urbani VIII. sic statuit eadem Congregatio §. 4. *Omne damnabile lucrum ab Ecclesia removere volens, prohibet Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem Missam alteri, parte ejusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.*

Circa hoc Decretum proposita est Congregationi dubitatio, si detur eleemosyna solitâ major, an satis non sit dare saltem stipendium justum, & consuetum?

Respondet Congregatio claris terminis, debere absolute integram eleemosynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem sibi retinere posse, uti videre est *Bullarii p. 4. fol. 319.*

IV. Qui tamen ab amico pro Missa stipendium solito majus accepit, idque intuitu solius amicitiz, potest per alium dato illi tantum iusto stipendio satisfacere. Quia solam amici gratiam, nihil de stipendio sibi reservat.

V. Sed quid si Sacerdos jure suo ad majus stipendium ultrò cedat?

Respondeo, id non posse rectè præsumi, plerumque enim id facit ex metu, ne sibi Sacra alio tempore subtrahantur, non autem ex liberali & expressa donatione, uti hic *C. Lugo* rectè advertit.

VI. Probabile est, Sacerdotem, qui tenetur in aliqua Ecclesia celebrare, v. gr. pro populi commoditate absque obligatione applicandi Sacrificium, posse pro illius applicatione aliud stipendium accipere. Huic enim resolutioni non obstat Congregationem Cardinalium apud Gavantum & alios docet *Card. Lugo, & alii 8. hic apud Dianam.*

VII. Sacerdos, qui pro hodierna Missa nullum accipit stipendium, non potest illam applicare pro eo, qui durus est illi proximum stipendium, quamvis id affirmet *Henriq. cum aliis 6.* Sed contra communem Ecclesiæ consuetudinem, & decretum Cardinalium ex mandato Clementis VIII. Missas tamen hebdomadarias alicujus Capellæ potest Sacerdos ex causa anticipare.

VIII. Sacerdos, qui absolute omittit Sacra, pro quibus accepit stipendium, quod constituit materiam gravem in genere justitiæ, tenetur sub mortali stipendium restituere, nisi Sacra per alium velit procurare. Quia ex contractu, saltem implicito, illud officium pro istiusmodi beneficio debetur.

IX. Peccat etiam graviter, qui differt ad tempus absolute longum celebrationem Missarum, pro quibus stipendium accepit. Non censetur dilatio absolute longa, si Sacerdos simul accipiat 50. vel 60. Sacra per totidem dies à se solo legenda. Differre etiam ad tres menses non esse aliquando tempus absolute longum ex mente Sacræ Congregationis probabiliter existimat *Villalobos & 3. alii apud Dianam Part. 2. Tract. 4. Res. 25.*

An, aut qualiter stipendium pro Missa aut aliis ministris

de in

eo
gia

steris admissum, repugnet voto paupertatis in Societate, discurret accuratè *Moya* in Select. Quæst. parte postrema pag. 336.

Quæres, An magis profint, & plus valoris habeant Sacra quæ dato stipendio celebrantur à Sacerdote pio, ac probatæ vitæ, quàm ab alio qui est minus pius, probus, aut devotus?

Respondeo affirmativè ordinariè loquendo. Quia etsi ex opere operato valor Sacrificii sit æqualis, ex opere tamen operantis, celebrantis probitas, pietas, & actualis devotio, uti Deo est acceptior & gratior, ita majorem vim habet impetrandi pro aliis novas gratias ac beneficia, & satisfaciendi pro reatu pœnæ debitæ. Adde, quod talis meritò præsumatur magis fidelis in numero Sacrorum integrè, & tempestivè perfolvendo. Poterit vel inde Sacerdotibus magis dissolutis stimulus accedere, ut sanctius vivant, ac devotius celebrent, nisi velint aliis meritò postponi.

APPENDIX.

De Horis Canonicis, & aliis de Missa.

§. I.

De Officio Canonico.

I. Clericus incipit obligari ad horas Canonicas à puncto temporis, quo Subdiaconatum suscepit, non ante, & quidem ad Horas respondentes illi horæ, quæ ordinatur, ex consuetudine, & præcepto Ecclesiæ. Qui autem habet beneficium Ecclesiasticum obligatur etiam titulo justitiæ, adeo ut ad restitutionem teneatur juxta proportionem Officii prætermitti, & in Confessione explicare, se beneficium habere, si id Confessarius ignoret. Patet ista obligatio ex Concilio Lateranensi sub Leone X. & Bulla Pii V. apud *Dianam*.

II. Ad Horas non tenentur Novitii, Conversi, Religiosi aliqui ad Chorum non destinati, ut sunt Militares, Hospitalarii &c. Moniales verò obligantur; has tamen, si officium tantum semel iterumque omittant, mortalis peccati damnare non audeat *Cajet. Armilla, Medina, Lessus* in *Posthumis*, *Diana de Horis Can. Tract. 12. Resol. 17.*

Idem etiam dicendum de Religiosis professis qui nondum sacris sunt initiati, docent non pauci, & aliqui eos ad Horas ex præcepto non obligari, quos adducit *Moya* in parte postrema, ad tractatum de Religione *Disp. 1. Quæst. 6.* Sed ipse in hoc multò rigidior, contrariam sententiam sustinet, & multis argumentis fusè probat.

III. Habentes onus Horarum peccant mortaliter, si notabilem earum partem sine justa causa omittant. Non censetur pars notabilis, aut grave peccatum, si quis omittat unum Psalmum, lectionem, aut aliam partem his æquivalentem, v. gr. tertiam partem parvæ horæ. Docet autem *Palao l. 1. p. 5.* partem notabilem esse in Matutino, quod est æquale uni parvæ horæ. *Sanchez* in summa *Tom. 1. Lib. 1. Cap. 18. Num. 8.* censet tres lectiones cum responsoriis, in feriali officio, esse materiam parvam, id est, non sufficientem ad peccatum mortale.

IV. CAUSÆ EXCUSANTES à recitatione Officii Canonici sunt variae, infra recensendæ. Inter has

præcipua, & maximè frequens est, *Corporis aegritudo*, quæ talis sit ut à recitatione Horarum impediatur.

QUÆSTIO autem de hoc restat singularis, & personis summi momenti, Quanta & qualis ceteri debeat aegritudo illa quæ ab horarum obligatione excuset?

Theologis plurimis à me lectis de hac quaestione tenerè conscientia personis intricatissimâ, Neminem ut arbitror reperi qui rem totam accuratius pauca tradat & probeat quam *Joannem Sanchez* in *Moralibus* communi passim judicio solidissimum, cujus proinde ipsa verba hic refero, in *Consiliis Moralibus* Lib. 1. Cap. 2. Dub. 45. *In hoc* (periculo incurrendi damni ex recitatione Breviarii, & similiter in auditione Missæ) est tenenda media quadam via, ita ut, qui aegritus est, si ex recitatione Horarum (aut facti auditione) proculsimiliter credat, stomachi aliquam crudelitatem, vel capitis graveolentiam (sive gravitatem) vel coram lassitudinem vel etiam credat, febrem tardius remittendam, excusetur ab horis: Ratio, inquit, est, quia hujusmodi damna, quæ in corpore valido, & sano, sunt levia, in aegrotis sunt gravia mala, & contumacior, quia, cum omnia præcepta Charitatis debentur, quæ valde benigna circa infirmos est, non est verosimile, quod Ecclesia, quæ est sapientissima Mater, hominibus morbo affectis, velit addere molestiam orandi, etiam si non multum lædantur: Item quod *Cap. Clericus* Dist. 91. pro legitima causa non orandi habeatur, *inaequalitas Corporis*, quæ non tenet morbum gravem, sed potius levem: Etiam si vitæ hujusmodi infirmi, dum febri, aut alio morbo laborant, bonam diei partem confabulationibus expendant, atque etiam libros animi gratiâ legant, non inde sequitur, teneri recitare horas: Ratio est, quia lectiones illæ, & sermones aegroti voluptatem afferunt, nec morbus ingravescit, sed potius decrevit; ut recitatio est res terrena, & naturâ suâ caput gravat, ac mororem, & molestiam infert. Ita pergit *Sanchez* loco citato.

In dubio de aegritudinis gravitate, aut incommodo, aut periculo relapsus sufficienti, ut ab horis Canonicis excuset, acquiescendum judicio vel Superioris, vel Confessarii, vel prudentis & probi Medici, dicitur cum *Navarro, Armilla, Azorio, Suare, Layman* in *Tract. 1. cap. 6.* Et hoc judicio habito, non opus esse dispensatione docet *Bonacina, & Castropalano* tractantes de *Horis Canonicis*.

Resolvit porò *Layman* supra num. 2. his verbis: Si certum sit te ob aegritudinem integrum Canoniarum Officium recitare non posse, dubites autem an ultra aliquam Horam possis, præsume te omnino excusatum. Quia præcepta Ecclesiastica non tanto rigore obligant, ut etiam doctis ac timoratis materiam annotationis & scrupulorum pariant.

Quod si Ecclesia non intendat, propter prædictas anxietates & scrupulos *Dubios* de valetudine ad Officium sufficienti, suo præcepto Officii recitandi comprehendere, satis inde colligitur, illos in tali statu præcepto Horarum non comprehendi: Et in dubio an casus ille præcepto comprehendatur, possessionem, & præsumptionem stare non pro præcepto in hoc incerto, sed pro operantis libertate, juxta *Princ. 6. supra* Pag. 10. quo in liberando infirmo in prædictis, multum juvari possunt in resolvendo Superiores, Confessarii, aliique viri verè timorati.

V. Exc.

V. Excusant etiam ab Horis alia impedimenta, damna, & occupationes quae non sint minoris momenti, aut obligationis quam Officii omisio, ut iter continuum & urgens, assistentia aegri, aut moribundi &c. Item carentia Breviarii, nisi tamen scias totum officium, vel aliquas horas integras de memoria recitare. Dixi, integras, quia etiam scias varios Officii Psalmos probabile est ad hos recitandos non obligari. Quia Psalmi, non sunt horae, aut officium Canonicum: *Escobar, Maldernus, Jo. Sancius, Garfau &c. hic apud Dianam.*

VI. Inter Hæreticos justum aliquando impedimentum est metus prodicionis; Item, gravis aut repentina occupatio, vel opera Charitatis majoris momenti, quam horae, quae sine scandalo, vel gravi incommodo tuo, vel alterius omitti non possunt. Quo modo etiam Cocionatores, vel Confessarii aliquando excusari possunt, idque ex benigna Ecclesiae intentione, ut docet *Sylvestre, & Layman*, teneri tamen illos anticipare, si possint, v. gr. si manē praevident se tota die Confessionibus occupandos, quae differri non possint, hic in fine magis patebit.

VII. Denique excusatur Dispenfatio, quam solus Pontifex potest concedere sine causa, cum causa sufficiens id potest pro suis Episcopus, & similem habens in suis subditos potestatem: de causa dubia supra dictum.

VIII. Unum Officium pro alio recitare, extra solemniora Festa per annum, non est mortale, nisi illud quod omittis valde multum excedat, vel nisi communiter dicta mutatione utaris. Quod si contingat in aliquibus Horis te errasse legendo v. gr. de Feria, quando erat de Festo, vel contra, non teneris lectas repetere, neque debes in eodem Officio pergere, sed in Horis eo die currentibus procedendam est. Praestare enim in parte, quam in toto officio errare. *Lessius, Lugo & alii.*

IX. De substantia præcepti est pronuntiatio vocalis exterior: ad quam requirit *Suarez, & Reginald.* ut scilicet quis seipsum audire possit, cum solus legit: sed probabile est pronuntiationem tam expressam non requiri, cum Ecclesia eam nusquam præcipiat, ut docet *Azor, Bonacina, Diana, &c.*

X. Continuatio lectionis Horarum ita requiritur, ut interruptio unius horae notabili tempore sine causa facta sit veniale: cum iusta causa nullum est peccatum. Singuli enim Psalmi sensum habent perfectum & completum, *Lessius, Layman, &c.* Nocturnum unum ab alio per duas horas separare quavis ex causa licitum videtur, imo antiquitus dividi solebant, *Bonac. Escob. Fil. &c.* Matutinum à Laudibus integra Nocte dividere, nullum omnino peccatum est. *Escob. Fil. Sanch. Diana Part. 5. Tract. 14. Refol. 48.*

XI. Tempus à jure, aut consuetudine præfixum non obtinuit, ut Matutinum & Laudes dici sequentis vespere hora quartâ, aut etiam tertiâ licite non recitentur. *Bonacina & plures alii.* Et hyeme media hora ante solis occasum dici posse citra privilegium extra dubium esse docet *Fillucius, aliique.*

XII. Veniale est matutinum sine ulla omnino causa ad vespere differre, vel ante prandium vespere, & Completorium absolvi. Quia hæc est aliqua inordinata officii inversio. Quod si Missionarium iter, aut alios alia urgeat occasio, licitum erit mane

omnes Horas absolvi usque ad Vesperas inclusive.

XIII. Requiritur etiam *Devotio*, sive attentio interna, saltem virtualis & consueta, sive ad sola verba, quam sufficere docet *Cajetanus*, & consentit *Lessius*, modo adsit animus orandi, & vacandi Deo. Nihil autem laxa videtur opinio *Navarri, & Sylvestri*, quibus sufficit sine ulla attentione interna excludi omnem actionem aliam cum qua attentio nequeat consistere, ut scriptionem, studium, aut lectionem aliam.

XIV. Qui voluntariè distractus in magna Officii parte nullam omnino attentionem adhibuit, mortaliter peccavit, & tenetur ex sententia communi Horas sic lectas repetere, & fructus illi officio respondentes non facit suos. Ratio, quia qui tenetur ad Officium ex præcepto, ad orationem obligatur, lectio autem sine omni attentione interna non est oratio. Ita *Navarrus, Suarez, Regn. Bonac. aliique communiter.*

XV. Si quis ob evagationem mentis dubitet, an aliquid in Officio omiserit, modo habeat probabilem conjecturam, se id recitasse, quia v. g. cepit ab initio cum attentione legere, præsumere potest, se satisfacisse. *Layman. Binsfeld. &c.*

QUÆRES, An Beneficarii teneantur semper ratione Beneficii Horas Canonicas recitare?

Respondeo, aliquando non teneri: Primo, non tenentur ante acceptam possessionem beneficii: vel quando sine sua culpa nullos fructus percipiunt; nec postea percipient. Quia tales non habent beneficium complete, & quoad omnes illius effectus. Ita cum alii docet *Layman hic Lib. 4. Tract. 2. Cap. 5. Num. 3.* Secundo, Probabile est idem dicendum de eo qui habet quidem possessionem beneficii, sed ex licentia aut dispensatione non residet, & interea fructus non percipit. Quia obligatio illa est propter sustentationem, quae hic non est conjuncta cum beneficio; ita docet hic *Sanc. Trull. Lib. 1. Cap. 7. aliique.*

Tenentur tamen probabilius illi qui primo, aut etiam secundo anno fructus non percipiunt ex eo tantum titulo quod fructus assignentur fabricae aut prædecessori defuncto pro funere &c. Quia illi per hoc satisfaciunt fabricae pro reliqua vita qua fructus accipient: & post mortem fruuntur eodem privilegio pro expensis funeris quod prædecessoribus præstiterunt, *Suarez, Reginaldus, Bonacina, Layman hic Cap. 5.* Negat tamen cum quibusdam *Cajetanus, & Lessius*; quia tales possint vel mori, vel resignare beneficium, & sic prædicto privilegio carere.

Quando in Missionibus periculosum videtur Breviarium circumferre, aut aliud impedimentum occurrit, à quibus peti possit dispensatio officium in Rosarium, aut alias preces commutandi, invenies supra Part. II. in Facultate Mission. *Tract. II. Cap. V. §. 1. Num. 23.*

Quando autem aliquis habens simplex Beneficium propter omissionem horarum tenetur ad restitutionem fructum quos non fecit suos, datur praxis obtinendi condonationem, recurrendo ad Pœnitentiariam Apostolicam, juxta normam quam tradidit Marcus Leo in praxi Litter. Pœnit. pag. 522.

QUÆRES postremo, An, & quando teneatur prævenire Horas Canonicas, qui prævidet impedimentum superventurum?

Negant ad perveniendum teneri communiter Auctores plurimi, qui citantur apud *Dianam, & Moyam* in Select. Quæst. Parte postrema ad *Tract. 3. de Pœnit. Disp. 1.*

de
ineo
gia

Disp. 1. Quæst. 7. inter quos est Canus, Ledesma, P. Henriquez dicens esse communem, Thomas Sanchez, Lessius, Vericelli, Candidus, Turcremata &c. Sed accuratius hoc restringit *Moya*, qui cum distinctione sic respondet: Si impedimentum superventurum sit à morbo, neminem teneri Horas prævenire, quod declarat ex communi praxi etiam timoratorum, & mente Ecclesiæ circa infirmos. Infirmi autem illam quæ excusat, determinat esse quæ impedit, quo minus attentè fiat oratio; uti & Sanchez quem citat in *Confil. Lib. 7. Cap. 2. Dub. 27.* Additque tam quoad totum, tam quoad partem non esse cum infirmo utendum tali rigore: Unde, inquit, raro infirmi tenebuntur aliquid recitare. Si autem impedimentum superventurum sit, non à morbo, sed à natura, vel ex eo quod legitimo aliquo negotio erit aliquis impeditus tempore ad Horas illas designato tenetur illas antevertere, seu postponere: Ita *Moya* loco citato.

§. II.

De Rubricis Missæ, & Officii, quoad Quæstiones in his principales.

Constat satis Rubricarum illarum alias esse Præceptivas, alias Directivas. Illæ quæ sunt Præceptivæ ex genere suo obligare possunt ad mortale, ubi non excusat parvitas materiae, inadvertentia, & alia quæ sæpius interveniunt.

His suppositis, Difficultas hic præcipua versatur. In tradenda Regula communi quâ dignosci possit, has Rubricas esse Præceptivas, illas tantum Directivas.

Non videntur mihi satisfacere quæ de hoc, cum multa, & intricata distinctione, tradit *Gavantius*, & si qui sequantur.

Regula magis expedita & solida videtur illa, quam hic statuit *Card. de Lugo, Marchinus, aliique*, scilicet hæc. Omnes Rubricæ, ut tales, sunt Directivæ: & illæ tantum sunt Præceptivæ, quæ continent aliquid quod aliàs ex jure vel legitima consuetudine graviter mandatur, vel quod constat ipsas Rubricas expressè & graviter præcipere.

Ratio hujus Regulæ est pro prima parte, Quia Rubrica tantum est quædam manu ductio circa ea quæ in Missa & Officio dicenda, & facienda sunt, rubro colore signari solita. Pro secunda parte, Quia si aliunde, ut à Conditoribus ipsarum Rubricarum, qui tandem ipse Pontifex censetur, habeatur quod certa Rubrica quæ notatur sit de præcepto, debet illa pro tali haberi.

Unde Præceptivæ sunt quæ habentur, de servando jejunio ante Missam, de Sacrificio integrando, de Ara consecranda, ac Vestimentis, Vasis, & Instrumentis sacris, de Pane triticeo, de Vino ex Vite, de Pane azymo in Ecclesia Latina. Quia hæc, & huius similia, aliunde ab ipsa Ecclesia præcipiuntur.

Directivæ autem haberi solent Rubricæ de orando ante, vel post Missam, de numero orationum, de Officio primæ vel secundæ classis, & aliis quæ quando à nullo jure præcipiuntur, non censentur gravem inducere obligationem.

Nisi tamen aliquis Rubricas Directivas negligat cum scandalo, aut contemptu, qualis censetur illa incuria qua aliquis perpetuò, vel ut plurimum negligeret eas observare. Talis enim censetur implicite eas contemnere, ut docet *Gavantius in Rubricis Missæ Part. II. Tract. II. Num. 13.*

QUÆRES potè, Quæ Missæ, & quando fieri possint ex Devotione, relicta Missa ordinariâ?

Respondet, Possit fieri Missis votivas ex devotione in Festis simplicibus, si non saxe, & absque aliqua causa fiat mutatio. Quamvis enim in Rubrica de Missis votivas *Num. 3.* dicatur, *Votivas posse fieri pro a-bisrio Sacerdotis quocumque die Officium non est duplex*, restringitur tamen illud in Rubrica alia quæ ponitur ante ipsas Missas votivas de SS. Trinitate & seq. ubi sic dicitur: *Sequentes Missa Votiva, licet pro Sacerdote Devotione quocumque die dici possint per hebdomadam, quando Festum non occurrat, hoc tamen passim, nisi rationabilis de causa fieri non debet, sed quoad perpetuè, Missa cum Officio conveniat.* Et in alia Rubrica ante Missas votivas B. Virginis: *Quæ Missa votivæ dici possunt quocumque die, nisi fuerit Dominica, vel Officium duplex.* In hac Rubricam rectè notat *Gavantius P. I. Cap. 4.* Idem dicendum esse de aliis votivas, in veritate rationis, ut scilicet passim non dicantur in Dominica, vel Officio duplici. Quod etiam intelligitur de Missis votivas pro Defunctis, cum illæ etiam ad alia votivas reducantur.

Sed hæc intelligenda sunt, regulariter, scilicet non occurrente causa gravi, aut peculiari privilegio: qualis causa esset necessitas publica, belli, pluvie, salus Principis periclitantis, aut similes.

Contra prædictam Rubricam, Missam mutare situm in Missis privatis, peccatum esse mortale negat *Bonacina* alios citans, de SACRAMENTIS D. 4. q. 4. Et *Suarez de Sacramentis Disp. 83. Sect. 3. &c.* Devotionem esse saltem venialem plerique admittunt.

Causæ etiam dictis diebus Sacrum legitime immutandi possunt esse, Corpus in sepulchrum in Ecclesia presens, etiam ut die Dominico, vel Festo duplici legitur Sacrum de Requiem: sed non in Dominica Relectionis, vel simili multum solenni.

Missæ Anniversariæ pro Defunctis, si incidant in festum duplex, quomodo debeant transferri, tradit *Gavantius in Rubric. Missar. P. I. Tract. 5. Num. 2.*

Sed de his extat recentius Decretum generale Sacre Congregationis Rituum die 5. Augusti 1661. In quo strictè præcipit omnibus & singulis Sacerdotibus in Secularibus, quam Regularibus cujusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, & instituti, etiam necessarios primendi, ut imposterum omnino dictam Rubricam servent, ita ut Missas privatas pro Defunctis seu de Requiem in Duplicibus nullatenus celebrare audeant vel præsumant. Quod si ex Benefactorum præcepto Missæ hujusmodi celebrandæ incidant in Festum duplex, tunc minime transferantur in aliam diem non impeditam, ne dilatio animabus suffragia expectantium detrimento sit, sed dicantur de Festo currenti cum applicatione Sacrificii juxta mentem eorumdem Benefactorum.... In eos autem qui contra facere ausi fuerint, vel præmissa adimplere neglexerint, locorum Ordinarii tum seculares tum regulares, pro modo culpæ animadvertant.

Et factâ de prædictis Sanctissimo Relatione fundatas sua annuit, & cum applicatione Sacrificii satisfacta ac Benefactorum mentem impleri voluit. Eadem die 5. Augusti 1661. Ita habent verba Decreti, quod extat impressum in Ordine sive Directorio Missæ Duaci anno 1683. & alibi.

Alterâ causa Missam immutandi potest esse, si quis careret Missâ novo in quo continetur Missa de Festo dupli-

duplici istius diei: tunc scilicet posse legi Votivam, ne illo die Sacrum omitatur, tradit *Tamburinus Lib. 2. Cap. 6.*

Ubi in particulari casu resolvit, Prælatum Illustrissimum qui ob valetudinis infirmitatem non poterat duobus confiteri, potuisse in Dominica Palmatum pro Missa diei, in qua est Passione lectio proluxa, legere Missam votivam de Passione Domini in suo Oratorio privato.

QVÆRES secundo: An juxta Rubricas Missalis, & S. Congregationis Decretum, possit de quovis Sancto Canonizato, etiam in Calendario non expresso, Missa Votiva privatim aliquando celebrari?

Respondent plures hoc non repugnare Rubricis Missalis; Cum in illis §. 4. num. 3. concedatur, ut *Missa privata dici possit pro arbitrio Sacerdotis quovis die Officium non est duplex.* Ergo Missa prædicta saltem aliquando permittitur. Hunc communem esse Theologorum sensum tradit *Castropalao de sede Disp. 1. §. 1. Puncto 3. Num. 3.*

§. III.

De Privilegio Officium, & Missam recitandi, & celebrandi certis diebus de Ven. Sacramento, & B. Virginis Conceptione.

QVÆRITVR primo, In quo fundetur praxis aut Privilegium Regularium Mendicantium qui die Jovis non impedito legunt Officium, & celebrant Missam de Augustissimo Euchariæ Sacramento?

Resp. Fundari maxime in Concessione Pii V. Pontificis facta Fratribus Minoribus de Oblervantia, per Bullam specialem Romæ datam 8. Januarii, anno 1568. quam adfert *Emanuel Rodriguez Bullarum Tom. 2.* quæ hæc habet. *Nos primum hoc vestrum desiderium in Domino collaudantes, ac hujusmodi supplicationibus inclinati, vobis, & vestrum cuilibet ubilibet existentibus, ne quilibet Quinta Feria (qua totius Quadragesimæ, & Adventus non fuerit, & in qua aliquod Festum seu Oblava non incidit) omisso occurrenti Officio, illud de Corpore Christi, juxta illud quod in presenti Breviario Romano in ejus solennitatis die recitandum proponitur, recitare libere & licite valeatis: Ita tamen quod illud se recitando, debito ad quod adstricti estis, in omnibus, & per omnia perinde satisfacere censeamus, ac si Officium pro tempore occurreret, & vobis à Romana Ecclesia propositum recitaretis.* Quo Privilegio gaudent alii communicationem Privilegorum habentes.

Constat ex verbis prædicti Privilegii, excipi Quintas Ferias Quadragesimæ & Adventus. Non autem excipi Quintas Ferias in quas inciderint Vigiliæ Sanctorum, aut Solennitatum, cum has Privilegium non excipiat. Censentur autem excipi Festa Semiduplicia, non vero simplicia, uti habet inter prælatio, & consuetudo communis apud *Emanuel Rodriguez supra, & de Quæst. Regul. Tom. 1. q. 42. n. 16.* Et idem diserte exprimitur in Privilegio simili: Officio nominis Jesu concessio à Clemente VIII. Fratribus Eremitis S. Augustini, quod incipit, *Decet Romanum Pontificem.*

QVÆRITVR secundo, In quo fundetur praxis, sive Privilegium concessum Minoribus, & aliis qui cum ipsis in Privilegiis communicant, celebrandi Missam, & divinum Officium recitandi de B. Virginis Conceptione in Sabbathis novem Lectionum Officio non impeditis?

R.P. Arsdck. Tom. II.

Resp. Pro hoc Privilegio extare varia viva vocis oracula apud Auctores passim comprobata. Sed cum Urbanus VIII. per Bullam editam Romæ anno 1631. revocaverit Viva vocis oracula Religiosis concessa, etiam Sigillo munita &c. ne questio hæc ab illis variè disputatis incerta dependeat.

Asignatur Bulla expressa, & ejusdem quidem Urbani VIII. anno 1625. pro fundatione Monasterii Monialium ab Apostolica Sede Nuncio Julio Episcopo Gravinenti executioni mandanda, in qua inter alia hæc exprimitur: *Quæ Moniales omnes inibi divina Officia juxta Rubricas Missalis, & Breviarii Romani, nec non Officia Sanctorum dicti Ordinis, ex illius etiam Breviario desumenda, singulis Sabbatis diebus Officio duplici vel Semiduplici non impeditis, etiam Officium Conceptionis B. Mariæ (prout in ordine S. Francisci fieri consuevit) singulisque diebus in Completorio Antiphonam, Conceptio tua, cum ejus oratione recitent, cantent, & celebrent.*

Unde deducitur, Privilegium hoc Ordini S. Francisci concessum, hoc authentico Diplomate confirmari, & per hoc de novo concedi. Et ex eo quod hoc hujusmodi Monasterii Monialibus in Bulla concessum sit, concedi etiam Religiosis Mendicantibus in talibus Privilegiis communicantibus. Uti videri potest de communicatione Privilegorum in Bulla Sixti IV. Bonifacii VIII. Innocentii VIII. Alexandri IV. Julii II. ac Leonis X. &c. Ac specialiter inspicitur Bulla Sixti IV. Julii II. ac Leonis X. in quibus, conceditur Fratribus Minoribus ut fruantur omnibus indultis, gratiis, immunitatibus, & aliis concessis tum Sororibus sui Ordinis, tum eorum Domibus, Ecclesiis, & Monasteriis. Videri insuper possunt quæ Pius V. Societati Jesu concessit anno 1571. ubi incipit, *Dum indefessa,* pro communicatione omnium Privilegorum cum Mendicantibus. Quod tamen non intelligitur de Sanctis propriis cujuslibet Ordinis. Quæ fusius tradit *Emanuel Rodrig. Tom. 2. Quæst. 69. Art. 2. & Hieronymus Rodriguez Resol. 65. Num. 2. & Portel. Par. 3. casu 28. Num. 3. ac Ant. de Quintanadvenas Tract. 8. Sing. 15. &c.* Ubi etiam varios adducit pro usu prædicti Privilegii etiam in Sabbathis Adventus, & Quadragesimæ, quod tamen fati liquere non existimo.

QVÆRITVR tertio, An si Officium, aut Lectiones fuerint ab Apostolica Sede approbatæ pro aliqua Diocesi, possint alii, alibi in istius Sancti Officio istis uti?

De hoc affirmativè respondet *Quintanadvenas supra Tract. 8. Sing. 2. Num. 6.* Et licet, inquit, neque Ordinarii, neque quivis in particulari possint recitare Officia à Sede Apostolica non approbata: approbata nihilominus vel pro universali Ecclesia, vel pro aliqua Diocesi, possint pro sua singuli uti. Intelligitur juxta normam Rubricarum. Et in hæc rem adducit Officia & Lectiones particulares aliquorum Martyrum à Gregorio XIII. approbatas pro Ecclesia Cordubensi, quibus, ait, uti potuisse Ecclesiam Hispalensem, quæ Sanctos illos ut Naturales, sive in illa Diocesi natos celebrat. Ubi & *Laymanni Lib. 4. Cap. 5.* & *Emanuelis Rodrig.* pro hac doctrina verba recitat.

QVÆRITVR quarto, Quid requiratur ad statuum Oratorium pro celebratione Missæ in Domibus privatis, etiam secularium?

Bb

Respon-

de in

BO. gia

Respondeo requiri, ordinariè loquendo, facultatem, saltem tacitam, Ordinarii, cui etiam eam tribuere videtur Tridentinum Sess. 2. *Decreto de reformat.* Possesse etiam facultatem illam Oratorii semel concessam ad aliud Familiæ migrantis locum æque decentem transferri, colligitur ex *Barbosa* in Declar. Trident. Sess. 22. Num. 5. 6.

Sed Paulus V. Bullâ edita anno 1615. declaravit prædictam facultatem Oratorii privati ad solum Pontificem spectare, idque etiam post Tridentinum, apud *Trullencium, Fagundez, &c.* quod intelligunt de concessione Altaris & Oratorii stabilis: adeoque in casu particulari posse Ordinarium concedere ut in Dominibus privatis Missa celebretur.

CAPUT V.

De Sacramento Pœnitentiæ.

DE hoc Sacramento pleraque tradidimus supra Tract. 2. & 3. ubi actum est de Absolutione, & Confessione Sacramentali. Nunc de virtute Pœnitentiæ prout se habet tam extra, quam intra Sacramentum.

Dico primo: Pœnitentiæ est animi dolor, ac detestatio, de peccato commisso, cum spe veniæ, & proposito non peccandi de cætero. Colligitur ex Tridentino Sess. 14. Cap. 4. & est contra Lutherum, & plerosque hujus temporis Sectarios, qui Pœnitentiæ nolunt consistere in dolore de peccatis præteritis, sed in solo amore justitiæ, ac vitæ novæ: usque adeo omne quod dolorem sonat à se procul amovere nituntur: parum memores Ninivitas in cilicio & cinere Pœnitentiæ egisse *Matt. 11.* præter alia quæ in Scripturis memorantur asperioris Pœnitentiæ exempla.

Pœnitentiæ sive detestatio peccati, alia est Charitate perfecta, quæ scilicet ex Dei amore procedit, & contritio vocatur; alia est imperfecta, sive Attritio, quæ concipitur ex inferiori motivo, v. g. ex timore gehennæ, aut alterius Pœnæ propter peccatum à Deo infligendæ.

Dico secundo: Dolor sive contritio de peccatis ex motivo Amoris Dei super omnia peccatorem justificat etiam extra Sacramentum. Probatur primo ex *Prover. Cap. 8. V. 17. Ego diligentes me diligo. 2.* ex Trident. Sess. 14. Cap. 4. ubi assertit, Contritionem aliquando Charitate perfectam esse, hominemque Deo reconciliare. Ubi aliquando non ad reconciliationem, sed ad Charitatis perfectionem refertur. Faver denique praxis Fidelium, per quam peccator contritus omnia Sacramenta vivorum, præter Eucharistiam, accipere potest. Et inter Bajanæ reprobatæ est prop. 32. *Charitas illa quæ est plenitudo legis, non est semper conjuncta cum remissione peccatorum.*

Dico tertio: Ut illa Contritio extra Sacramentum justificet, debet tendere in Deum propter se, sive ut est in se amabilis, non propter bonum nostrum: & illum appetere super omnia mortalia non remissa.

Prima pars probatur; quia ad justificationem extra Sacramentum requiritur perfecta conversio hominis à creaturis, & perfecta conversio ad Deum, sic ut illum ex toto corde quæramus, uti passim loquitur Scriptura: Homo autem non habet perfectam conversionem à creaturis ad Deum nisi per affectum quo

Deus propter se diligitur. Nam per actum Spiritus sancti se ipsum amat, quia sibi optat & sperat aliquod bonum aut beatitudinem: per actum aliarum virtutum amat tantum honestatem aliquam creatam illis virtutibus propriam, aut fugit inhonestatem, aut turpitudinem, aut pœnam peccati; Ergo per tales actus sine benevolentiâ Dei amore extra Sacramentum non justificatur.

Declaratur secunda pars, quod debeat contritari super omnia &c. Quia si cum illo amore consistat affectus ad aliquod mortale, homo non est adhuc perfecte, sive ex toto corde, ad Deum conversus, cum autem alia mortalia quæ detestatur non possint sine isto peccato remitti, peccator ex vi amoris tam imperfecti ad Dei gratiam & amicitiam non admittitur.

Ut autem illa Contritio censetur se extendere ad omnia mortalia, necesse non est singula in ea distinctè recogitari, sed sufficit cognosci confuse; & peccatorem sic esse animo comparatum, ut ad delendum peccata commissa nullum velit medium recurrere, etsi media ad hoc necessaria distinctè non resolvat.

Et quamvis in Assertionem dixerim, hominem non justificari per amorem quo diligimus Deum propter bonum nostrum, sive quia nobis bonus & beneficus est, in eo solum motivo sistat; multum nihilominus confert divinorum in nos Beneficiorum consideratio, ut per illa tanquam per gradus ascendamus ad amorem perfectum bonitatis divinæ in se, ex qua tanquam perenni fonte tanta in homines beneficia promanant.

Dico quarto: Ad justificationem in Sacramento Pœnitentiæ sufficit Attritio efficax & supernaturalis, qualis concipitur ex timore pœnæ sive gehennæ, à Deo justo Judicæ infligendæ. Patet ex Tridentino Sess. 14. Cap. 4. ubi agens de Contritione sic loquitur: *Et quamvis sine Sacramento Pœnitentiæ per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat, tamen cum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit &c.* Hæc quidem doctrina multis nuper argumentis impetita est, sed quibus hæc Attritio nihil attrita est, quin potius à frequenti argumentorum collisione visa est clarius scintillare; accedente etiam Alexandri VII. Decreto graviter inhibente hanc doctrinam ulla censura Theologica notari. Sed hanc ControverSIam hinc deduximus supra Par. 3. Tract. 1. Quæst. 21.

Non sufficit tamen Attritio existimata, nisi cum vere habeas. Quia verus, & formalis dolor est pars essentialis hujus Sacramenti. Unde peccat graviter, qui etiam sola peccata levia sine omni dolore formali confitetur. *Lugo, Diana Part. 3. Tract. 4. Resol. 16.*

Non est autem necesse, ut dolor ille ad omnia venialia, quorum Pœnitens est conscius, sese extendat: debet tamen ad omnia, quæ confitetur mortalia extendi, *Suarez, Layman, Lugo, &c.*

Non absolvitur, qui dolet tantum propter infamiam, damna, aliaque pœnas temporales in illis peccatis sistendo, etsi contingeret id fieri ex inculpabili ignorantia. Quia non est dolor supernaturalis; nec ignorantia, aut bona fides potest hic supplere defectum essentialem. *Bonacina, alique communiter.*

Non habet sufficientem dolorem & propositum emendandi, qui non vult occasiones proximas peccandi amovere, quando potest sine damno gravissimo